

Dosarul nr. 2ra-805/21

Prima instanță - (Judecătoria Chișinău, sediul Centru) jud: D. Sîrbu
Instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) jud: M. Anton, V. Cotorobai, I. Țurcan

DECIZIE

2 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătoriai

Ala Cobăneanu
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de avocatul Dumitru Codreanu în numele și interesele Nadejdei Beregoi și Valentinei Nanu,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Nadejda Beregoi și Valentina Nanu împotriva Întreprinderii Municipale „Regia Transport Electric”, intervenient accesoriu Victor Lifciu, cu privire la constatarea vinovăției angajatorului în producerea accidentului de muncă, încasarea indemnizației unice de deces, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, împotriva deciziei din 22 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 19 septembrie 2018, Nadejda Beregoi și Valentina Nanu au depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎM „Regia Transport Electric”, intervenient accesoriu Victor Lifciu, solicitând:

- constatarea vinovăției ÎM „Regia Transport Electric” în producerea accidentului de muncă;
- încasarea de la ÎM „Regia Transport Electric” a indemnizației unice pentru decesul lui Victor Beregoi, în sumă de 667 836 de lei;
- repararea prejudiciului moral, estimat în sumă de 200 000 lei pentru Nadejda Beregoi;
- repararea prejudiciului moral, estimat în sumă de 200 000 lei pentru Valentina Nanu;
- încasarea sumei de 31 663,44 de lei cu titlu de cheltuieli pentru înmormântare;
- compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii s-a invocat că, la 28 octombrie 2016 Victor Beregoi, soțul și tatăl reclamantelor, fiind salariatul ÎM „Regia Transport Electric”, a suferit un accident de muncă în urma căruia a decedat la 5 noiembrie 2016.

Astfel că, potrivit prevederilor Regulamentului cu privire la plata de către întreprinderi, organizații sau instituții a indemnizației unice pentru pierderea capacității de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau a unei afecțiuni profesionale aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 513 din 1993, angajatorul urmează să achite reclamantelor o indemnizație unică de deces în accident de muncă în cuantum de 667 836 de lei.

În rezultatul decesului lui Victor Beregoi, familia acestuia a suportat cheltuieli semnificative pentru înmormântare, iar conform bonurilor de plată deținute de acestea, cheltuielile constituie 31 663,44 de lei.

Reclamantele consideră că deoarece Victor Beregoi a decedat din cauza vinovăției angajatorului, acestora le-a fost cauzat suferințe fizice și psihice pe care le-au îndurat și le îndură și în prezent, angajatorul este ținut să le repare prejudiciul moral cauzat.

Au menționat că angajatorul ÎM „Regia Transport Electric” este vinovată în producerea accidentului de muncă fiindcă nu a comunicat imediat despre producerea accidentului, deși legislația stabilește în sarcina angajatorului o astfel de obligație.

Din conținutul răspunsului Inspectoratului Muncii, rezultă că acesta a fost sesizat despre producerea accidentului de muncă la 31 octombrie 2016, ora 10:00, iar în opinia reclamantelor, anunțarea tardivă a Inspectoratului Muncii despre accidentul de muncă s-a făcut cu scopul ca angajatorul să câștige timp pentru a crea o aparență de conformitate a tuturor cerințelor de securitate în muncă.

Potrivit celor constatate de Inspectoratul Muncii, vinovat de încălcarea actelor normative din domeniul muncii, a fost recunoscut inclusiv și defunctul, care se află în stare de ebrietate la locul de muncă, încălcând astfel prevederile Instrucțiunii de securitate și sănătăți în muncă, însă, fișa personală de instruire în domeniul securității și sănătății în muncă, a fost falsificată prin contrafacerea semnăturilor defunctului și prin includerea posterioară accidentului cu pixul în șirul de numere în rubrica „Materialul predat” din fișa Instrucțiunii nr. 80, deși în rubrica „Semnătura muncitorului instruit” există doar o singură semnătură, iar numărul de rânduri destinat pentru prima rubrică este egal cu numărul de rânduri din a doua rubrică.

În opinia reclamantelor, fișa personală de instruire în domeniul securității și sănătăți urmează a fi apreciată critic, deoarece, aceasta a fost completată greșit și cu încălcarea dispozițiilor Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.95.

Au precizat că pe lângă faptul că fișa a fost alterată prin acțiunile angajatorului, nu toate semnăturile care se pretind a fi făcute de decedat sunt ale lui.

Mai mult, prin procesul-verbal întocmit de Inspectoratul Muncii s-a constatat și vinovăția lui Victor Lifciu, șef atelier de reparație mecanică, care insuficient a efectuat controlul asupra respectării de către salariații din subordine disciplina de muncă și tehnica securității de muncă.

Prin hotărârea din 11 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Nadejda Beregoi și Valentina Nanu împotriva ÎM „Regia Transport Electric”, intervenient accesoriu Victor Lifciu, cu privire la constatarea vinovăției angajatorului în producerea

accidentului de muncă, încasarea indemnizației unice de deces, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

La 23 martie 2020, Nadejda Beregoi și Valentina Nanu, fiind reprezentate de avocatul Dumitru Codreanu, au contestat cu apel hotărârea primei instanțe.

Prin decizia din 22 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, corectată prin încheierea din 4 martie 2021 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Nadejda Beregoi și Valentina Nanu și s-a menținut hotărârea din 11 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

La 11 ianuarie 2021, prin intermediul poștei, avocatul Dumitru Codreanu, acționând în numele și interesele Nadejdei Beregoi și Valentinei Nanu, a depus cerere de recurs nemotivată împotriva din 22 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

Prin încheierea din 4 februarie 2021 a Curții Supreme de Justiție, s-a restituit cererea de recurs depusă de Nadejda Beregoi și Valentina Nanu împotriva deciziei din 22 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

La 16 martie 2021, avocatul Dumitru Codreanu, acționând în numele și interesele Nadejdei Beregoi și Valentinei Nanu, a depus cerere de recurs motivată, solicitând să fie admis recursul, casată integral hotărârea din 11 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și decizia din 22 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, cu emiterea unei hotărâri noi, prin care acțiunea să fie admisă.

În motivarea recursului, a invocat ilegalitatea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe prin prisma temeiurilor de recurs prevăzute de art. 432 alin. (1) și alin. (4) din Codul de procedură civilă.

La concret a indicat că, instanțele inferioare au încălcat legea materială și au apreciat arbitrar probele.

A relatat că atât în prima instanță, cât și în cea de apel, reclamantele au prezentat probe că decedatul la momentul producerii accidentului de muncă nu urma să fie admis la serviciu de sine stătător și ca urmare era evitat accidentul, or, conform pct.70 din Regulamentul privind modul de organizare a activităților de protecție a lucrătorilor la locul de muncă și prevenire a riscurilor profesionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 95 din 2009, muncitorul va putea să-și continue lucrul de sine stătător numai după verificarea cunoștințelor lui de către conducătorul locului de muncă și consemnarea acestui fapt în Fișa personală de instruire în domeniul securității și sănătății în muncă.

Însă, prin raportul de expertiză grafoscopică se indică clar că la rubrica instruirilor periodice din Fișa personală a decedatului efectuată la data de 6 octombrie 2016, semnătura pretinsă a decedatului nu aparține acestuia și a fost falsificată.

Astfel, consideră că dacă era respectă legea materială, și anume pct.70 din Regulamentul menționat, atunci urma ca instanța de judecată să constate că, în acea zi Victor Beregoi, a fost admis la muncă de sine stătător în mod ilegal. Anume din această cauză, vinovat de producerea accidentului de muncă se face doar angajatorul, deoarece a admis la muncă de sine stătătoare o persoană ce nu avea dreptul a fi admis în general la muncă, fiind insuficient instruită în domeniul securității muncii, netrecând atestarea (admis/respins), contrar art. 17 alin. (1) din Legea securității muncii nr. 186 din 2008 și contrar pct. 70 din Regulamentul privind modul de organizare a activităților de protecție a lucrătorilor la locul de

muncă și prevenire a riscurilor profesionale aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 95 din 2009.

Reprezentantul recurentelor a afirmat că Fișa personală este unica probă prin care poate fi demonstrat faptul instruirii, deoarece potrivit pct. 53 al Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 95 din 2009, rezultatul instruirii lucrătorilor în domeniul securității și sănătății în muncă se consemnează, în mod obligatoriu, în Fisa personală de instruire în domeniul securității și sănătății în muncă, conform anexei nr. 5 la prezentul Regulament, care se va păstra de către conducătorul locului de muncă.

Iar conform art. 122 alin. (1) din Codul de procedură civilă, circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante.

La fel, a indicat că un alt argument al faptului că ambele instanțe au apreciat arbitrar probele în demonstrarea și aprecierea vinovăției părților implicate în accidentul de muncă, este faptul că ambele instanțe fac trimitere la pct. 8 din procesul-verbal de cercetare a accidentului de muncă unde este indicat că decedatul a încălcat prevederile Instrucțiunii nr. 80, conform cărui este interzisă prezentarea la muncă în stare de ebrietate. Însă, instanțele au omis să dea apreciere faptului că prin raportul de expertiză grafoscopică s-a constata că, în capitolul III, unde este indicat că decedatului i s-a adus la cunoștință în mod periodic prevederile Instrucțiunii nr.80 suficient de bine în mod teoretic și practic și ulterior i-au fost verificate cunoștințele referitoare la cât de bine a însușit decedatul materialul predat, cifrele 80 au fost ulterior indicate de către altcineva.

Din aceste motive, consideră că, de fapt, decedatului nu i s-a adus la cunoștință instrucțiune unde se vorbește despre starea de ebrietate la locul de muncă, care îi este imputată a fi încălcată.

Deci doar la rubrica capitolul IV este cifra 80 de care expertul nu menționează nimic, însă la acest capitol este indicat ce instrucțiuni i s-au eliberat la mână celui instruit prin urmare chiar dacă era aceasta să fie adevărat că la o anumită dată i s-a eliberat Instrucțiunea nr.80 nimeni după aceasta nu i-a verificat cunoștințele ca să poată sau nu fi admis la muncă de sine stătător.

La fel, a invocat că instanțele de judecată urmau să țină cont și de prevederile art.17 alin. (3) din Legea nr. 186 potrivit cărui, instruirea periodică a muncitorilor se va efectua la intervale ce nu vor depăși 6 luni.

Consideră că instanțe doar au luat în calcul vinovăția decedatului, inclusiv menționată de Inspectoratul de Stat al Muncii, dar nu au ținut cont și de vinovăția constatată și în partea angajatorului. Or, șeful de sector Victor Lifciu avea obligația, conform Fișei de post și Instrucțiunii nr.1, de-a verifica respectarea disciplinei de muncă a salariaților din subordine, inclusiv și a lui Victor Beregoi.

Neinstruirea cuvenită în domeniul securității muncii, neorganizarea planului de evitarea a acestor riscuri, neverificarea suficientă a lucrătorilor despre respectarea disciplinei de muncă, admiterea la muncă a unei persoane insuficient instruită, au dus la producerea accidentului, ci nu doar starea de ebrietate a fost cauza directă a producerii prejudiciului, după cum a motivat instanța de apel.

În concluzie, a susținut că potrivit art. 9 alin. (1) din Legea securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10 iulie 2008, angajatorul este obligat să asigure securitatea și sănătatea lucrătorilor sub toate aspectele ce țin de activitatea desfășurată.

Conform art. 17 alin. (1) din Legea securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10 iulie 2008, angajatorul trebuie să asigure condiții pentru ca fiecare lucrător să primească o instruire suficientă, adecvată, teoretică și practică în domeniul securității și sănătății în muncă, în special sub formă de informații, instrucțiuni și/sau lecții.

Iar, la cazul din speță s-a constatat că Fișa personală de evidență a instruirii în domeniul securității muncii a fost falsificată și, unicul organ competent de a cerceta accidentele de muncă grave și mortale, Inspectoratul de Stat al Muncii, necunoscând faptul că angajatorul a falsificat Fișa, oricum în concluziile sale de la pct.8 din actul administrativ (neatacat de nimeni) indică două persoane vinovate de încălcarea actelor normative din domeniul securității muncii, iar instanța de fond și cea de apel, având aceste probe în dosar, în mod arbitrar, au concluzionat că vinovat de producerea accidentului de muncă este doar decedatul.

Prin urmare având în vedere că decedatul nu avea dreptul să fie admis la muncă insuficient instruit în acea zi, reprezentantul recurențelor consideră că vina completă aparține angajatorului.

Însă, a menționat că, în instanța de fond în pleoarii cât și în cererea de apel, a indicat și că dacă instanțele ajung la concluzia că ambii sunt vinovați atunci ar fi echitabil ca potrivit art. 18 alin. (4) din Legea securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10 iulie 2008, responsabilitatea să fie împărțită la 3 deoarece 2 au fost găsiți vinovați de Inspectoratul de stat al Muncii iar a treia persoană s-a depista că este cea care a permis falsificarea fișei personale de evidență a instruirilor în domeniul securității muncii.

De aceea sumele solicitate urmau ca măcar să fie încasate parțial în proporție de 66,67 % aplicându-se direct legea materială, și anume, art. 18 alin. (4) din Legea nr. 186 din 10 iulie 2008, care permite diminuarea sumei indemnizației unice în funcție de gradul de vinovăție al fiecărei persoane implicate în producerea accidentului de muncă.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Referitor la termenul de declarare a recursului, Colegiul reține că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată avocatului Dumitru Codreanu prin intermediul poștei electronice, la 27 ianuarie 2021 (vol. II, f.d. 19), iar cererea de recurs motivată a fost depusă la 26 martie 2021, în termen.

În conformitate cu art. din 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Copia cererii de recurs a fost expediată ÎM „Regia Transport Electric” la 12 aprilie 2021.

Până la data examinării admisibilității recursului, la 23 aprilie 2021, ÎM „Regia Transport Electric” a depus referință la recurs, solicitând declararea

acestui drept inadmisibil, indicând că acesta nu întrunește temeiurile prevăzute la art. 432 din Codul de procedură civilă.

Prin încheierea din 19 mai 2021 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de avocatul Dumitru Codreanu în numele și interesele Nadejdei Beregoi și Valentinei Nanu, a fost considerat admisibil.

În conformitate art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Art. 444 din Codul de procedură civilă, prevede că recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sânt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Deși alin. (3) al normei enunțate specifică concret care încălcări sau erori se consideră drept omisiuni procedurale, alin. (4) menționează că și săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, iar alin. (5) al normei date prevede că temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Astfel, examinând recursul declarat împotriva deciziei din 22 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate în cererea de recurs și referință, pe baza materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept aplicabile, Colegiul consideră că acesta urmează a fi admis, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, pentru motivele ce succed.

Potrivit art. 117 alin. (1) din Codul de procedură civilă, probe în cauze civile sânt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a cauzei.

Conform art. 118 alin. (3) din Codul de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sânt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 130 din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor.

Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei.

Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

Proba este declarată ca fiind veridică dacă instanța constată prin cercetare și comparare cu alte probe că datele pe care le conține corespund realității.

Conform art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

În conformitate cu dispozițiile art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Art. 241 alin. (1-5) din Codul de procedură civilă prevede că instanța judecătorească adoptă hotărârea în numele legii.

Hotărârea judecătorească constă din partea introductivă și partea dispozitivă. În cazurile prevăzute la art. 236 alin. (5), hotărârea judecătorească constă din partea introductivă, partea descriptivă, motivare și dispozitiv. Fiecare parte a hotărârii se evidențiază separat în textul acesteia.

În partea introductivă se indică locul și data adoptării, denumirea instanței care o pronunță, numele membrilor completului de judecată, al greșierului, al părților și al celorlalți participanți la proces, al reprezentanților, obiectul litigiului și pretenția înaintată judecății, mențiunea despre caracterul public sau închis al ședinței.

În partea descriptivă se indică succint pretențiile reclamantului, obiecțiile pârâtului și explicațiile celorlalți participanți la proces.

În motivare se indică: circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Totodată în conformitate cu art. 373 alin. (1-3) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din

dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Iar conform prevederilor art. 390 alin. (1) lit. e), f) din Codul de procedură civilă, decizia instanței de apel trebuie să conțină: motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă, concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

În altă ordine de idei, Colegiul notează că Codul de procedură civilă consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Această dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului urmează să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, CtEDO a statuat în repetate rânduri necesitatea motivării hotărârilor, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (*Hirvisaari vs. Finlanda*).

În acest sens se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cerințele și obiecțiile formulate de către părți.

Instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre.

Omiterea aspectului dat constituie o încălcare a art. 6 § 1 din CEDO, care garantează oricărei persoane dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale.

În prezenta cauză, instanța de recurs constată că la 19 septembrie 2018, Nadejda Beregoi și Valentina Nanu, fiind reprezentate de avocatul Dumitru Codreanu, au depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎM „Regia Transport Electric”, intervenient accesoriu Victor Lifciu, solicitând constatarea vinovăției ÎM „Regia Transport Electric” în producerea accidentului de muncă, încasarea de la ÎM „Regia Transport Electric” a indemnizației unice pentru decesul lui Victor Beregoi, repararea prejudiciului moral, încasarea cheltuielilor pentru înmormântare și compensarea cheltuielilor de judecată.

Judecând cauza, prin hotărârea din 11 martie 2020, prima instanță a respins cererea de chemare în judecată ca neîntemeiată.

Instanța de apel, judecând apelul declarat de Nadejda Beregoi și Valentina Nanu, prin decizia din 22 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, corectată prin încheierea din 4 martie 2021 a Curții de Apel Chișinău, a respins apelul și a menținut hotărârea din 11 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Nefiind de acord cu soluția instanțelor de judecată ierarhic inferioare, Nadejda Beregoi și Valentina Nanu, fiind reprezentate de avocatul Dumitru Codreanu, au declarat recurs.

Reprezentantul recurentelor a invocat netemeinicia și ilegalitatea deciziei, susținând că instanța de apel a apreciat arbitrar probele din dosar și a încălcat normele de drept material.

Principala critică adusă deciziei vizează concluziile instanței referitoare la constatarea vinovăției angajatorului ÎM „Regia Transport Electric” în producerea accidentului de muncă, în rezultatul căruia a decedat angajatul Victor Beregoi.

În esență, în recurs s-a invocat că deși din probele anexate la materialele cauzei rezultă cert că angajatul Victor Beregoi a decedat inclusiv și din vina angajatorului ÎM „Regia Transport Electric”, acest fapt fiind dovedit prin procesul-verbal întocmit de Inspectoratul de Stat al Muncii din 28 noiembrie 2016 (vol. I, f.d.12-13), instanțele de judecată ierarhic inferioare în mod arbitrar au conchis că la caz, vina angajatorului în decesul lui Victor Beregoi lipsește, iar accidentul s-a produs exclusiv din vina acestuia, respingând prin urmare acțiunea integral.

S-a accentuat că instanțele de judecată au omis să țină cont și de vinovăția parțială a angajatorului, constatată prin procesul-verbal menționat, ce s-a manifestat prin efectuarea insuficientă a controlului asupra respectării de către salariați a disciplinei de muncă și tehnica securității de muncă și, ca urmare, omiterea aplicării la caz a răspunderii mixte potrivit art. 18 alin. (4) din Legea securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10 iulie 2008, și încasării de la ÎM „Regia Transport Electric” proporțional vinovății pe care o are aceasta, conform prevederilor art. 1417 din Codul civil în redacția de până la modificările din 1 martie 2019.

Judecând recursul, Colegiul consideră criticile aduse în cererea de recurs întemeiate.

Și anume, pornind de la argumentele recursului, Colegiul lărgit constată că, într-adevăr, decizia instanței de apel prezintă deficiențe în motivare și este ambiguă, deoarece instanța de apel a examinat cauza dedusă judecării în mod superficial, iar soluția a fost dată fără o analiză cuvenită a tuturor pretențiilor din acțiune și a argumentelor invocate în apel.

Colegiul constată că contrar prevederilor legale reținute mai sus, soluția adoptată de către instanța de apel nu satisface criteriile temeiniciei unui act judecătoresc, deoarece din textul acesteia nu se reliefează nici o concluzie asupra argumentelor din cererea de apel privind aplicarea prevederilor art. 18 alin. (4) din Legea securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10 iulie 2008, ce reglementează răspunderea mixtă la achitarea indemnizației unice în cazul decesului lucrătorului în urma unui accident de muncă și a prevederilor art. 1417 din Codul civil în redacția de până la modificările din 1 martie 2019, ce reglementează luarea în considerare, la determinarea cuantumului despăgubirii, a vinovăției persoanei vătămate, având în vedere că prin procesul-verbal al Inspectoratului de Stat al Muncii din 28 noiembrie 2016 privind cercetarea accidentului de muncă mortal, s-a constatat culpa în producerea accidentului de muncă atât a angajatului cât și angajatorului.

Or, potrivit art. 18 alin. (4) din Legea securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10 iulie 2008, dacă reducerea capacității de muncă sau decesul lucrătorului a survenit în urma unui accident de muncă nu numai din vina unității ci și a accidentatului, se aplică răspunderea mixtă conform legii și mărimea indemnizației unice se reduce în dependență de gradul de vinovăție a accidentatului.

Iar, în conformitate cu art. 1417 din Codul civil în redacția de până la modificările din 1 martie 2019, dacă culpa gravă a persoanei vătămate a contribuit la producerea prejudiciului sau la agravarea lui, despăgubirea se reduce potrivit gradului de vinovăție a persoanei vătămate.

În același context, Colegiul reiterează că decizia din 22 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău este și contradictorie și nemotivată, deoarece, deși aceasta în partea motivată citează alin. (4) al art. 18 din Legea securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10 iulie 2008 și constată că, potrivit procesului-verbal al Inspectoratului de Stat al Muncii din 28 noiembrie 2016 privind cercetarea accidentului de muncă mortal, persoanele care au încălcat prevederile actelor legislative și ale altor acte normative din domeniul muncii sunt: Beregoi Victor, lăcătuș electric, care în timpul orelor de lucru, s-a aflat sub influența băuturilor alcoolice pe teritoriul întreprinderii și în consecință a primit traume, contrar prevederilor pct. 2 subpct. 12, pct. 3) din Instrucțiunea de securitate și sănătate în muncă pentru lăcătușul electric nr. 80 și Lifciu Victor, șeful de Atelier Reparație Mecanică, care insuficient a efectuat control asupra respectării disciplinei de muncă de către lucrătorii din subordine, contrar prevederilor pct.2.11 din Instrucțiunea funcțională nr.1 a Șefului Atelierului Reparație Mecanică a Regiei Transport Electric, instanța de apel a conchis că, vina angajatorului în cauză decesului angajatului Victor Beregoi lipsește, or accidentul s-a produs exclusiv din cauza accidentatului.

Colegiul accentuează că prin decizia din 22 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, instanța de apel a tras concluzia că la caz vinovăția angajatorului ÎM „Regia Transport Electric” nu a fost constatată și aceasta nu poate fi supusă răspunderii, deși anterior a menționat că prin procesul-verbal din 28 noiembrie 2016 al Inspectoratului de Stat al Muncii, s-a constatat vinovăția nu doar a angajatului Beregoi Victor dar și a șefului de Atelier Reparație Mecanică a ÎM „Regia Transport Electric”, Lifciu Victor.

Astfel, corelând circumstanțele expuse cu normele legale citate supra, instanța de recurs ajunge la concluzia că soluția adoptată de către instanța de apel este contradictorie și nemotivată.

Colegiul reiterează că, motivarea este un element esențial al hotărârii judecătorești, o puternică garanție a imparțialității judecătorului și a calității actului de justiție, precum și o premisă a exercitării corespunzătoare de către instanța superioară a atribuțiilor de control judiciar de legalitate și temeinicie. Obligatorietatea motivării hotărârilor judecătorești constituie o condiție a procesului echitabil, exigență a art. 239 din Codul de procedură civilă și art. 6 alin. (1) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

În contextul dat, instanța de recurs constată că instanța de apel a eșuat în a da un răspuns convingător la expunerile de bază invocate de avocatul Dumitru Codreanu în numele și interesele Nadejdei Beregoi și Valentinei Nanu în apelul declarat împotriva hotărârii din 11 martie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Corelând prevederile legale procedurale naționale cu jurisprudența CtEDO referitor la obligația instanțelor naționale de a-și motiva soluțiile, Colegiul conchide că circumstanțele expuse anterior denotă că instanța de apel nu și-a îndeplinit obligațiile prevăzute de art. 373 din Codul de procedură civilă. Iar aceasta nu poate echivala decât cu încălcarea dreptului la un proces echitabil al

recurentelor, inclusiv dreptul de acces liber la justiție în raport cu obligația instanței de „a auzi” justițiabilii, garantat de art. 20 din Constituție și art. 6 § 1 din Convenție.

În concluzie, fiind constatate încălcările menționate, Colegiul consideră că singura soluție legală și rezonabilă este casarea integrală a deciziei și trimiterea spre rejudecare a cauzei.

La rejudecare, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate, să verifice circumstanțele importante și probele administrate și, reexaminând cauza, să emită o hotărâre legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al participanților la proces la un proces echitabil.

Având în vedere faptul că s-a constatat că decizia contestată nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, iar această eroare nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat avocatul Dumitru Codreanu în numele și interesele Nadejdei Beregoi și Valentinei Nanu, de a casa integral decizia din 22 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și a trimite cauza spre rejudecare în instanța de apel, la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de avocatul Dumitru Codreanu în numele și interesele Nadejdei Beregoi și Valentinei Nanu.

Se casează integral decizia din 22 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

Cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Nadejda Beregoi și Valentina Nanu împotriva Întreprinderii Municipale „Regia Transport Electric”, intervenient accesoriu Victor Lifciu, cu privire la constatarea vinovăției angajatorului în producerea accidentului de muncă, încasarea indemnizației unice de deces, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, se trimite spre rejudecare în instanța apel, la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Ala Cobăneanu

judecătorii

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic

Dumitru Mardari